

Εμπλουτισμός περιβάλλοντος για τα μηρυκαστικά και τα ιπποειδή

Τι είναι ο εμπλουτισμός;

Η έννοια του περιβαλλοντικού εμπλουτισμού αναφέρεται σε ένα ευρύ φάσμα τροποποιήσεων στο περιβάλλον των ζώων που βρίσκονται σε αιχμαλωσία ή εκτροφή, οι οποίες προσφέρουν επαρκή ερεθίσματα και διευκολύνουν την έκφραση συμπεριφοράς με υψηλά κίνητρα, προωθώντας έτσι θετικά συναισθήματα και βελτιώνοντας την ευζωία του ζώου. Ο περιβαλλοντικός εμπλουτισμός μπορεί να ταξινομηθεί σε πέντε (μη αποκλειστικές) κατηγορίες:

- Φυσικός εμπλουτισμός που περιλαμβάνει την πολυπλοκότητα του περιβάλλοντος διαβίωσης του ζώου και την παροχή πρόσθετων στοιχείων (π.χ. κρυψώνας),
- Εμπλουτισμός δεξιοτήτων που προάγει τις σωματικές ή/και ψυχολογικές δραστηριότητες παρέχοντας ευκαιρίες για άσκηση ή για ενασχόληση με γνωστικά καθήκοντα,
- Αισθητηριακός εμπλουτισμός, σχεδιασμένος για να διεγείρει μία ή περισσότερες αισθήσεις του ζώου και περιλαμβάνει οπτικά, ακουστικά, οσφρητικά, απτικά και γευστικά ερεθίσματα,
- Εμπλουτισμός της σίτισης που προάγει την αναζήτηση τροφής και τη συμπεριφορά σίτισης με την παροχή νέων ή ποικίλων τροφών ή μεθόδων ή μέσων παράθεσης της τροφής,
- Εμπλουτισμοί σχέσεων που περιλαμβάνουν κοινωνικές επαφές, ανάπτυξη του αισθήματος ασφάλειας, κοινωνική διευκόλυνση ή εκπαίδευση σε διάφορες καταστάσεις και ειδικούς δεσμούς με συνομήλικα ζώα ή άτομα άλλων ειδών (συμπεριλαμβανομένου του ανθρώπου).

Περισσότερες πληροφορίες παρέχονται στο **Θεματικό Ενημερωτικό Δελτίο «Εμπλουτισμός**

περιβάλλοντος για τα μηρυκαστικά και τα ιπποειδή: βασικές αρχές».

Νομικές απαιτήσεις

Η νομοθεσία της ΕΕ για την προστασία των μηρυκαστικών και των ιπποειδών δεν αναφέρει τον εμπλουτισμό. Η οδηγία 98/58/ΕΚ του Συμβουλίου για την προστασία των ζώων στα εκτροφεία αναφέρει ωστόσο τις ηθολογικές (συμπεριφορικές) ανάγκες. Η οδηγία 2008/119/ΕΚ του Συμβουλίου ορίζει ότι οι μόσχοι πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να βλέπουν και να ακουμπούν τους άλλους μόσχους και να εκτρέφονται ομαδικά από την ηλικία των 8 εβδομάδων.

Η οδηγία 2010/63/ΕΕ του Συμβουλίου περί προστασίας των ζώων που χρησιμοποιούνται για επιστημονικούς σκοπούς αναφέρει τον εμπλουτισμό, όσον αφορά την έκφραση ευρέως φάσματος φυσιολογικών συμπεριφορών και τη μείωση κάθε αγχώδους συμπεριφοράς.

Μέθοδος

Για να αξιολογηθεί κατά πόσο ο εμπλουτισμός παρέχεται κατάλληλα στα ζώα, είναι σημαντικό να ληφθούν υπόψη οι ανάγκες των συγκεκριμένων ειδών και το περιβάλλον διαβίωσης τους. Για παραδείγματα εμπλουτισμού και τις αναμενόμενες επιπτώσεις τους στην ευζωία των διαφόρων ειδών, βλ. **Θεματικά Ενημερωτικά Δελτία "Περιβαλλοντικός εμπλουτισμός για τα βοοειδή", "Περιβαλλοντικός εμπλουτισμός για τα πρόβατα", "Περιβαλλοντικός εμπλουτισμός για τις αίγες" και "Περιβαλλοντικός εμπλουτισμός για τα ιπποειδή"**.

Ο εμπλουτισμός θεωρείται αποτελεσματικός μόνο εάν γίνεται αντιληπτός από το ζώο ως τέτοιος, δηλαδή εάν παρέχει ευκαιρίες για την ικανοποίηση των αναγκών συμπεριφοράς και την εμπειρία θετικών συναισθημάτων

Εμπλουτισμός περιβάλλοντος για τα μηρυκαστικά και τα ιπποειδή

και καλής διαβίωσης. Οι επεκτάσεις στις σταβλικές εγκαταστάσεις (δηλαδή η προσθήκη λίγων στοιχείων σε μη βέλτιστα περιβάλλοντα) που μειώνουν βραχυπρόθεσμα την κακή ευζωία, αλλά δεν επαρκούν για την πρόωθηση της καλής ευζωίας, δεν θεωρούνται εμπλουτισμός.

Η πρόσβαση σε μια ποικιλία εμπλουτισμών στο χώρο και με την πάροδο του χρόνου (δηλαδή η αύξηση της πολυπλοκότητας του περιβάλλοντος και η έκθεση των

ζώων σε μεταβαλλόμενα περιβάλλοντα), αποφεύγοντας παράλληλα την υπερδιέγερση, και η δυνατότητα στα ζώα να συμπεριφέρονται ως ενεργός παράγοντας στο περιβάλλον τους (δηλαδή η δυνατότητα επιλογής μεταξύ των αντικειμένων που χρησιμοποιούνται για τον εμπλουτισμό και ο έλεγχος των καταστάσεων), εκτιμάται γενικότερα ιδιαίτερα από τα ζώα.

Συστάσεις κατά την επιθεώρηση

Για περισσότερες λεπτομέρειες, ανατρέξτε στα ενημερωτικά δελτία για τα βοοειδή, τα πρόβατα, τις αίγες και τα ιπποειδή.

Κατά τη διάρκεια της επιθεώρησης, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα σημεία ελέγχου:

1. Τι εμπλουτισμοί υπάρχουν;

Αξιολογήστε τα είδη εμπλουτισμού, την ποσότητά τους και την καταλληλότητά τους.

2. Χρησιμοποιούνται οι εμπλουτισμοί από τα ζώα;

Αξιολογήστε το ποσοστό των ζώων που χρησιμοποιούν εμπλουτισμούς ή περιμένουν να τους χρησιμοποιήσουν- αναζητήστε σημάδια χρήσης (δαγκώματα αντικειμένων, βούρτσες με σημάδια φθοράς).

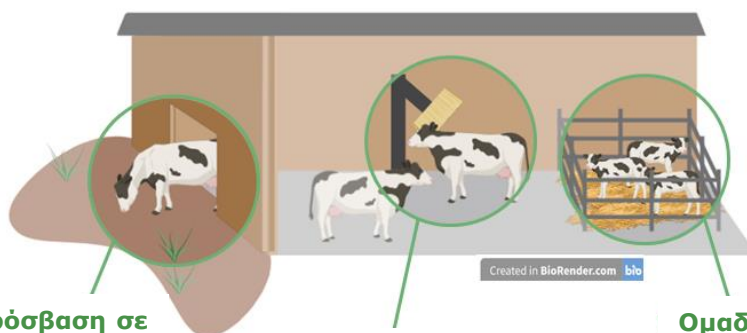
3. Οι εμπλουτισμοί απασχολούν τα ζώα για μεγάλα χρονικά διαστήματα;

Αξιολογήστε αν οι εμπλουτισμοί είναι ποικίλοι και αντικαθίστανται με το πέρασμα του χρόνου, αν τα ζώα μπορούν να επιλέξουν μεταξύ των εμπλουτισμών, αν μπορούν να ελέγξουν τη χρήση ενός εμπλουτισμού.

4. Υπάρχουν ενδεικτικές συμπεριφορές που συνδέονται με κακή ή/και καλή ευζωία;

Αξιολογήστε ενδεικτικές συμπεριφορές θετικών συναισθημάτων (π.χ. εξερεύνηση, παιχνίδι σε νεαρά ζώα, ανάπαυση) έναντι αρνητικών συναισθημάτων (π.χ. στερεοτυπίες, επιθετικότητα, ευερεθιστότητα)- αναζητήστε την παρουσία τυχόν τραυματισμών που μπορεί να έχουν προκληθεί από ακατάλληλο εμπλουτισμό.

Παράδειγμα χρήσης των τεσσάρων παραπάνω σημείων ελέγχου που εφαρμόζονται σε τρεις εμπλουτισμούς σε εκτροφή γαλακτοπαραγωγών ζώων:

Ελεύθερη πρόσβαση σε εξωτερικούς χώρους

Βούρτσες

Ομαδικός σταβλισμός σε μόσχους <8 εβδομάδων

1	Φυσικός εμπλουτισμός, εμπλουτισμός δεξιοτήτων και σίτισης 1 εξωτερικός χώρος 500 τ.μ. για 50 αγελάδες	Φυσικός εμπλουτισμός, εμπλουτισμός δεξιοτήτων και αισθητηριακός εμπλουτισμός 1 βούρτσα για 50 αγελάδες Μηχανική και κεκλιμένη βούρτσα στο ύψος των ώμων	Φυσικός εμπλουτισμός και εμπλουτισμός δεξιοτήτων 1 διαμέρισμα 20 τ.μ. (με 3 μόσχους κατά την επιθεώρηση) Δυνατότητα επαφών με αγελάδες Δεν υπάρχει τρόπος να κρυφτούν
2	40% των αγελάδων βρίσκεται έξω κατά τη διάρκεια της ημέρας	Βούρτσα λίγο φθαρμένη Μια αγελάδα χρησιμοποιούσε τη βούρτσα κατά τη διάρκεια της επιθεώρησης	Οι μόσχοι καταλαμβάνουν το μεγαλύτερο μέρος του διαθέσιμου χώρου, αλληλεπιδρούν θετικά μεταξύ τους
3	Αγελάδες: ποικιλομορφία στο περιβάλλον με επιλογή και έλεγχο (π.χ. ελεύθερη πρόσβαση μέρα και νύχτα σε εξωτερικό χώρο, ελεύθερη χρήση της βούρτσας σε ένα διάδρομο)		Μόσχοι: κανένας έλεγχος ή επιλογή για το περιβάλλον τους

4

Αγελάδες: σημάδια θετικών συναισθημάτων (εξερεύνηση, αυτό-περιποίηση, αλληλο-περιποίηση) και πολύ λίγες αγελάδες με χωλότητα ή τραυματισμούς από κέρατα. Ωστόσο, υπάρχει ανταγωνισμός για την πρόσβαση στη βούρτσα

Μόσχες: σημάδια θετικών συναισθημάτων (εξερεύνηση, ανάπαυση, παιχνίδι) Ωστόσο, ένας μόσχος φαίνεται άρρωστος

Designated by
the EU Commission

